

En de vrijwilligers?

In totaal meldden er zich tot eind september ruim drieduizend aan, een vreemd allegaartje van idealisten, avonturiers en gedeclasseerden. De eerste groep vrijwilligers vertrok eind juli, de tweede (voor driekwart uit NSB'ers bestaande) begin augustus, voor de derde die eind augustus vertrok, had men zo weinig vrijwilligers beschikbaar dat tweehonderd leden van de Nederlandse en zelfs honderd van de Vlaamse SS opgetrommeld werden louter om in Den Haag mee te marcheren naar het station: zo kwam er tenminste een kolonne van vijfhonderd man tot stand.¹ 'Op onze reis door Duitsland' (wij citeren het verslag van een lid van Nationaal Front dat met de eerste groep vertrokken was)

'werden wij overal met gejuich ontvangen . . . Toen wij de Poolse grens gepasseerd waren, kregen wij niets anders dan kwade gezichten te zien van de Poolse bevolking . . . *Vrijdag 15 augustus*. Nu is ons zuiver gebleken hoe wij geronseld zijn voor de SS. Op het werkrooster voor zaterdag staat nl. tot onze schrik: '9e SS-Freiwilligen Standarte 'Nordwest''. . . Wij waren wel tussen uitvaagsel terecht gekomen: verschillende waren er bij het legioen gegaan om hier uit de gevanging te blijven. Er zat er één hier die had nog vijf jaar te goed; een ander had als man van de centen 20 000 gulden gestolen bij de Opbouwdienst en had hiervoor nog twee jaar te zitten. Er was er één bij die ging er trots op, pas drie-en-twintig jaar te zijn en al zeven jaren in de kast te hebben gezeten.'²

★

'Nederlanders, blik naar het Oosten!' – Toen Seyss-Inquart die woorden uitte, doelde hij niet in de eerste plaats op deelneming aan de militaire strijd. Hij zag de zaak ruimer: het Nederlandse volk moest de energie die het tot dusver in Oost- en West-Indië gestoken had, op Oost-Europa richten. Dat betekende dat vanuit de Nederlandse samenleving maximale steun gegeven moest worden aan alles wat de Duitsers in de Sowjet-Unie trachtten te bereiken. Die z.g. Oostinzet diende zo breed mogelijk te zijn. Wij komen in

¹ Het aantal vrijwilligers uit NSB-kringen werd door Mussert zo teleurstellend laag geacht dat hij begin augustus de 'dienstplicht' afkondigde voor alle mannelijke leden van NSB en WA tussen de achttien en veertig jaar; men moet dit zien als een vorm van sterke morele pressie. Twee dagen later stelde Feldmeyer dezelfde 'dienstplicht' in voor de leden van de Nederlandse SS. ² Aangehaald in A. Meyer: *Alles voor het vaderland*, p. 331-33.